

SIVISTYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 3/2007 vp

Hallituksen esitys laiksi opiskelijavalintarekisteristä ja ylioppilastutkintorekisteristä annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 18 päivänä kesäkuuta 2007 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi opiskelijavalintarekisteristä ja ylioppilastutkintorekisteristä annetun lain muuttamisesta (HE 38/2007 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Kaija Suorsa-Aarnio, opetusministeriö
- projektipäällikkö Ritva Sammalkivi, Opetushallitus
- hallituksen jäsen Mikko Majander, Suomen Ammattikorkeakouluopiskelijayhdistysten Liitto SAMOK

- erityisasiantuntija Inkeri Toikka, Suomen Kuntaliitto
- koulutuspoliittinen sihteeri Juhana Harju, Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ry
- projektipäällikkö Riikka-Maria Yli-Suomu, Koulutuksen järjestäjien yhdistys ry.
- edunvalvontasihteeri Karri Heikkilä, Suomen Ammattiin Opiskelevien Keskusliitto SAKKI ry
- puheenjohtaja Antti Melander, Suomen Lukiolaisten Liitto ry
- puheenjohtaja Karo Kautonen, Suomen Opiskelija-Allianssi - OSKU ry.

Lisäksi Etelä-Suomen lääninhallitus on toimittanut valiokunnalle kirjallisen lausunnon.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi opiskelijavalintarekisteristä ja ylioppilastutkintorekisteristä annettua lakia. Ammatillisessa koulutuksessa ja lukiokoulutuksessa otetaan käyttöön sähköinen hakujärjestelmä yhteishaussa mukana olevan koulutuksen osalta kevään 2008 yhteishaussa. Sähköinen hakujärjestelmä on tarkoitus myöhemmin laajentaa kattamaan myös muu kuin yhteishaun piirissä oleva toisen asteen koulutus. Hakujärjestelmän uudistamisen ja sähkö-

isten tiedonsiirtojärjestelmien johdosta hakuun ja opiskelijavalintaan liittyvien toimintojen moniportaisuutta ja päällekkäisyyttä voidaan vähentää.

Lääninhallitukset tekevät nykyisessä yhteishakujärjestelmässä erilaista hakulomakkeisiin liittyvää tarkistus-, tallennus- ja postitustyötä, joka käy sähköisessä järjestelmässä tarpeettomaksi. Siltä osin kuin lääninhallitusten hoitamat yhteishakuun liittyvät tehtävät eivät käy sähköi-

sessä hakujärjestelmässä tarpeettomiksi, Opetushallitus vastaisi tehtävien hoitamisesta.

Opetushallituksen opiskelijavalintarekisterin pitoon liittyviä tehtäviä esitetään täsmennettäväksi laissa. Opetushallitus ylläpitäisi edelleen opiskelijavalintarekisteriä. Opetushallitus vastaisi opiskelijavalintarekisterin tietojen kokoamisesta, hakujärjestelmien valtakunnallisesta toteutuksesta, koulutukseen hakemiseen ja opiskelijaksi ottamiseen liittyvästä yleisestä tiedottamisesta, ohjauksesta ja neuvonnasta. Paperihakemukset lähetettäisiin lääninhallitusten yhteishakutoimistojen sijasta Opetushallitukseen, joka vastaisi näiden hakemusten tallentamisesta hakurekisteriin.

Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen järjestäjät toimittavat opiskelijaksi ottamisen edellyttämät sekä opiskelupaikan vastaanottamista koskevat tiedot nykyisin manuaalisesti lääninhallituksille. Sähköisessä hakujärjestel-

mässä koulutuksen järjestäjät tallentavat nämä tiedot ilman väliportaita sähköisesti suoraan hakurekisteriin. Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen järjestäjät osallistuisivat opiskelijavalintarekisterin pitoon ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen hakurekisterin osalta Opetushallituksen lukuun.

Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishakurekisteri muuttuisi ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen hakurekisteriksi, koska rekisterin tietosisältö laajenee kattamaan myös yhteishaun ulkopuolella olevan toisen asteen koulutuksen. Rekisteri on kaksikielinen.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Lakia sovellettaisiin ensimmäisen kerran haettaessa lukuvuonna 2008—2009 alkavaan ammatilliseen koulutukseen ja lukiokoulutukseen.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Sähköisen opiskelijavalintarekisterin luominen ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen hakuprosesseihin on merkittävä ja tärkeä hanke, joka helpottaa ja tehostaa yhteishakua. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin.

Hakuprosessin selkiyttäminen hakijan ja koulutuksen järjestäjän kannalta sekä toiminnan keskittäminen Opetushallitukseen ja päällekkäisten toimintojen karsiminen palvelee kaikkia osapuolia.

Valiokunnan huomiota on asiantuntijakuulemisessa kiinnitetty tietosuojaan ja tietoturvaan muodostettavassa järjestelmässä. Valiokunta toteaa, että opiskelijavalintarekisteristä ja yliopilastutkintorekisteristä annetun lain 2 §:ssä määritellään opiskelijavalintarekisterin ja opiskelijavalintarekisterin osarekisterien käyttötarkoitus. Rekisterien käyttötarkoitus liittyy kes-

keisesti opiskelijavalintaan. Tietoja ei voi käyttää muuhun kuin laissa määriteltyyn tarkoitukseen. Lain 5 §:ssä säädetään siitä, mille tahoille ja mitä tarkoitusta varten Opetushallitus voi luovuttaa rekisteristä tietoja. Valiokunta pitää tärkeänä, että tietosuojaja- ja tietoturvakysymyksiin panostetaan myös tämän uudistuksen yhteydessä. Tarkoitus onkin rakentaa järjestelmää samalla tavalla kuin jo nykyisin käytössä olevia ammattikorkeakoulujen sähköisiä hakujärjestelmiä. Hakurekisteriin ei myöskään tule viedä sallassa pidettäviä, esim. terveydentilaan liittyviä tietoja.

Valiokunta korostaa jälkiohjauksen tärkeyttä yhteishakujärjestelmää kehitettäessä. Nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi on oleellista, että yhteishakujärjestelmä tarjoaa vaihtoehtoja myös niille, jotka eivät tule valituksi koulutukseen. Täyttämättä jääneet opiskelupaikat, yhteistyö työhallinnon kanssa ja työpajat liittyvät kaikki tärkeinä osatekijöinä syrjäytymisen ehkäisyyn. Eri osapuolten tulee koordinoida toimintansa hyvin nuorten auttamiseksi eri tilanteissa.

Valiokunnan mielestä järjestelmän onnistuminen edellyttää voimavaroja opintojen ohjaukseen. Nuoria ei saa jättää vain sen varaan, että he valitsevat opiskelupaikkansa pelkästään internetohjelmien perusteella. Riittävällä henkilökohtaisella opintojen ohjauksella voidaan varmistaa kaikkien jatko-opinnot peruskoulun jälkeen ja myös ehkäistä opintojen keskeyttämistä. Valiokunta viittaa myös kannanottoihinsa opintojen ohjauksesta hallituksen toimenpidekertomuksen 2006 käsittelyn yhteydessä (SiVL 3/2007 vp — K 4/2007 vp).

Valiokunta pitää tärkeänä, että järjestelmästä tiedotetaan ja käyttöönoton yhteydessä järjestetään koulutusta asianomaisille tahoille. Järjestelmän käyttöönotosta aiheutuviin kustannuksiin tulee varata riittävät voimavarat.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 12 päivänä lokakuuta 2007

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Raija Vahasalo /kok	Tuula Peltonen /sd
vpj.	Tuomo Hänninen /kesk	Tuomo Puumala /kesk
jäs.	Claes Andersson /vas	Leena Rauhala /kd
	Timo Heinonen /kok	Tommy Tabermann /sd
	Sanna Lauslahti /kok (osittain)	Jutta Urpilainen /sd
	Jukka Mäkelä /kok	Mirja Vehkaperä /kesk
	Mikaela Nylander /r	Henna Virkkunen /kok (osittain).
	Lauri Oinonen /kesk	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marjo Hakkila.